

JAAROVERZICHT 2017

DE PROJECTEN KOMEN OP STOOM

GOLDSCHMEDING
FOUNDATION
MENS • WERK • ECONOMIE

INHOUD

VERSLAG VAN HET BESTUUR	3
INNOVATIE ECONOMIE ONDERWIJS	4
AD FONTES: NAAR DE BRONNEN	5
BUSINESS INDICATORS	5
AGAPÈ IN DE MARKT, CIVIL SOCIETY EN POLITIEK	6
SOCIALE INNOVATIE 4.0	6
HOOP ALS DRIJFVEER	7
CIRCLE CITIES DASHBOARD	7
DE WAARDE VAN WERK	8
JONGEREN, WERK EN HOOP	8
SCALEUP DNA	9
ERGO V	10
NATIONALE DENKTANK	10
ORGANISATIE	11
FINANCIEEL JAAROVERZICHT 2017	12

VERSLAG VAN HET BESTUUR

In het tweede volledige jaar van ons bestaan 2017 hebben wij mooie stappen genomen om bij te dragen aan een betere wereld in ons werkveld Mens, Werk, Economie. Ons beeld van hoe die betere wereld eruitziet begint steeds helderder te worden.

Die wereld is een wereld waarin iedereen aan boord is. Waarin iedereen een rol speelt die hem of haar past. **Inclusiviteit** is daarom voor ons een belangrijk thema. Wij steunen dan ook projecten die de wereld inclusiever maken. Afgelopen jaar is door jonge onderzoekers nagedacht over wat er moet gebeuren om iedereen perspectief op werk te geven. Wij denken aan jongeren met een afstand tot de arbeidsmarkt, ouderen, mensen met een arbeidsbeperking en nieuwe Nederlanders. Projecten zijn in verschillende stadia van ontwikkeling om deze groepen mensen verder te helpen. Dat wij de wereld van het werk hiervoor mobiliseren zal u niet verbazen. Op onze website kunt u de stand van zaken bekijken.

Circulaire economie is ons tweede centrale thema. De manier waarop wij met onze planeet omgaan is niet houdbaar. Negentig procent van alles wat geproduceerd wordt, is na één keer gebruik afval en de CO₂-uitstoot die de mens teweegbrengt, zorgt voor een te grote opwarming van de aarde. Wij denken dat een

beweging naar een circulaire economie kan bijdragen aan de oplossing van deze problemen. Vanuit onze aandachtsgebieden richten wij ons op de werk gerelateerde en ondernemersaspecten van deze oplossingen.

Ons derde thema is **Innovatie en vernieuwing**. Dit is nodig om tot de omslag naar een inclusieve, circulaire samenleving te komen. Ons programma voor vernieuwing van economieonderwijs vordert langzaam maar gestaag.

De wetenschap speelt in al onze projecten een rol. Wij steunen projecten waarin kennis ontwikkeld en verdiept wordt. Bij andere projecten gaat het om het verspreiden en toepassen van bestaande kennis en inzichten, om het inventariseren van al beschikbare kennis zodat daar optimaal gebruik van kan worden gemaakt, of om het meten van de maatschappelijke effecten van interventies. Het curatorium vormt ons wetenschappelijk geweten en levert vanuit die rol een belangrijke bijdrage aan de foundation.

Piero Overmars

Jaap Winter

VERSLAG VAN HET BESTUUR

*“Een wereld waarin
iedereen aan boord is”*

De foundation is een ANBI-stichting en wordt geleid door het bestuur. In 2017 werd negenmaal vergaderd. Op 1 december is Jaap Winter toegetreden tot het bestuur. Hij neemt de positie in die Jan Peter Balkenende tijdelijk heeft waargenomen. Jan Peter Balkenende is per die datum (opnieuw) toegetreden tot de Raad van Toezicht. Deze raad kwam in het verslagjaar tweemaal bijeen. Verder is in januari 2017 Michiel de Wilde aangesteld als Algemeen Directeur van de foundation. In die rol heeft hij de verantwoordelijkheid voor de projectenportefeuille en stuurt hij de project-supervisors en het ondersteunende team aan. Volgende stappen zijn gezet in managementprocessen zoals planning & control en monitoring en evaluatie van projecten. Ruben van Zwieten ondersteunt het bestuur in de ontwikkeling van nieuwe ideeën.

Hieronder volgt een greep uit de voortgang in 2017 van de gesteunde initiatieven.

Innovatie Economie Onderwijs

Lans Bovenberg en team

De droom van professor Lans Bovenberg is om het economieonderwijs op havo en vwo te veranderen. Dit project ontwikkelt lesmateriaal waarmee jongeren een moderne kijk op de economie krijgen aangereikt. De nieuwe lesmethode brengt de kracht van samenwerking en de rol van emoties in de economie in balans met begrippen als financiële winst en eigenbelang.

In 2017 is pas op de plaats gemaakt om de aanpak te evalueren. Dit heeft geleid tot een bredere aanpak gebaseerd op vijf actielijnen: overkoepelende leerlijnen en didactische uitgangspunten; samenwerking met lerarenopleidingen; een innovatielab met leraren voor de ontwikkeling van methodes (werkvormen en proeflessen); ontwikkeling van nieuw lesmateriaal/nieuwe katernen; stimuleren van een brede maatschappelijke beweging. Inmiddels lijkt de nieuwe aanpak aan te slaan bij de leraren die geïnteresseerd zijn in de vernieuwing.

VERSLAG VAN HET BESTUUR

Ad Fontes: naar de bronnen

Paul van Geest en team

Dit project doet nader onderzoek naar de bronnen die Frits Goldschmeding hebben geïnspireerd bij het formuleren van de kernwaarden van de Goldschmeding Foundation. Deze waarden bepalen zijn visie op wie de mens is, wat arbeid behelst en hoe een goede economie eruit ziet en tot stand komt.

Het programma is in 2017 verlengd tot een vierjarig programma. Het programma beoogt een heroriëntering van het hedendaags economisch denken en bestaat uit twee postdoc onderzoeken die uitmonden in twee wetenschappelijke monografieën. Het doel van het onderzoek van dr. Roshnee Ossewaarde-Lowtoo naar de verhouding tussen naastenliefde en de wil tot macht is een bijdrage te leveren aan het scheppen van een humane economie. Het doel van het onderzoek van dr. Joost Hengstmengel is te onderzoeken hoe historisch gezien het eigenbelang-idee zijn intrede heeft gedaan in de geschiedenis van het economische denken en welk alternatief dientengevolge uit beeld is geraakt.

Business Indicators

Philip Hans Franses en team

Het accuraat voorspellen, en daarmee zo mogelijk het beter beheersen, van economische instabiliteit is van groot maatschappelijk belang. In dit afgeronde programma is aangetoond dat een met Randstad-data gevoede indicator verder verbeterd kan worden door gebruik te maken van machine learning en sentimentsanalyse.

Dit is het eerste programma van de foundation dat is afgerond (in 2017). De belangrijkste onderzoeksvraag, die stapsgewijs in de zes deelprojecten is geanalyseerd, was Kan de Econometric Institute Current Indicator of the Economy (EICIE) verbeterd worden door gebruik te maken van machine learning methoden en sentimentsanalyse en zo ja, hoe? In fase 1 is de centrale vraagstelling in de zes deelprojecten stapsgewijs en systematisch geanalyseerd en kon deze aan het eind van deze fase positief beantwoord worden. Daarbij werd bovendien aangetekend dat de Randstad-data die traditioneel als input voor EICIE werden gebruikt vervangen kunnen worden door alternatieve variabelen die op sentimentsanalyse zijn gebaseerd. De meer gedetailleerde

VERSLAG VAN HET BESTUUR

bevindingen zijn te vinden op onze website. In juli is op de Erasmus Universiteit Rotterdam een mini-symposium gehouden waarbij de resultaten van het project zijn gepresenteerd. In een ESB-artikel zijn de belangrijkste conclusies van het project beschreven.

Agapè in de markt, civil society en politiek *Govert Buijs*

De klassieke term agapè is verbonden met begrippen als liefde, hoop, vertrouwen en dienstbaarheid, en is daarmee een voorwaarde voor een humane economie. Met een boek, een wvo-examenkatern en met debatten plaatst dit project agapè in de context van de moderne markt, maatschappij en overheid.

Vanuit een Goldschmeding-leerstoel wordt gewerkt aan het thema Agapè in markt, civil society en politiek. In 2017 is een openings-symposium van het onderzoeksproject 'What Good Markets Are Good For' gehouden. In november is een conferentie 'Finance, Ethics & Society' gehost door de Goldschmeding-leerstoel, als vervolg op een drietal besloten conferenties in het afgelopen jaar met wetenschappers en representanten uit de financiële wereld. Deze werd bezocht door jonge werk-

nemers in de financiële sector, jonge ambtenaren van de ministeries van Economische Zaken en van Financiën, en een aantal geselecteerde studenten. Bedoeling is vanuit de aanwezigen een lange termijn netwerk te vormen van waaruit activiteiten in het veld van 'ethics & finance' georganiseerd gaan worden.

Sociale Innovatie 4.0

Henk Volberda en team

Organisaties die werk maken van sociale innovatie presteren beter. Dit project maakt concreet hoe sociale innovatie, zoals flexibel organiseren en co-creatie met partners, bijdraagt aan het innovatievermogen van organisaties en aan een positieve werkbeleving van medewerkers.

In 2017 hebben wij opnieuw de Erasmus Concurrentie en Innovatie Monitor mede mogelijk gemaakt. Dit is een grootschalig survey-onderzoek naar sociale innovatie onder Nederlandse bedrijven (ruim 600 respondenten). Daarnaast worden experimenten op het gebied van sociale innovatie gedaan. De resultaten daarvan zijn gepresenteerd tijdens een afsluitend congres in oktober 2017 en zullen in 2018 worden weergegeven in een boek.

VERSLAG VAN HET BESTUUR

Hoop als Drijfveer

Patrick Nullens, Martijn Burgers en teams

Hoop is een sterk motiverende kracht voor ontwikkeling. Dit project maakt hoop meetbaar door middel van de Hoopbarometer, een instrument waarin zeven verschillende dimensies van hoop worden gemeten, zodat bestuurders op basis van meetgegevens betere besluiten kunnen nemen.

In 2017 is de Hoopbarometer 1.0 ontworpen en voor het eerst toegepast in een representatieve steekproef voor de Nederlandse samenleving. De zeven dimensies van hoop kunnen gemeten worden in verschillende gemeenschappen en door de tijd worden gevolgd. Inmiddels is een eigen website voor de barometer ontwikkeld. Het instrument zal toepasbaar gemaakt worden voor specifieke contexten en in andere projecten van de foundation, zoals rond jeugdwerkloosheid en de circulaire economie.

Kijk op: hopebarometer.com

Circle Cities Dashboard

Harald Friedl en team

Perspectief op banengroei is een belangrijke stimulans voor steden om te investeren in de circulaire economie. Dit project onderzoekt de kenmerken van circulaire banen, inclusief de benodigde professionele vaardigheden, zodat steden een effectieve strategie voor een lokale circulaire economie kunnen ontwikkelen.

Dit project zet in op het kernthema 'circulaire economie' van de Goldschmeding Foundation. Daarbinnen focust het project zich op het voor het fonds belangrijke aspect van de arbeidsmarkt. Circle Economy en EHERO werken aan een methode om de effecten van circulaire economie op de arbeidsmarkt meetbaar te maken. Circle Economy en EHERO willen beleidsmakers van harde data over de circulaire economie voorzien zodat steden effectiever op deze nieuwe economie kunnen inzetten. In 2017 hebben zij een module ontwikkeld om het huidige aantal circulaire banen te meten. In 2018 komt daar een methode voor het bepalen van het toekomstige aantal banen in de circulaire economie bij. De methode moet ook duidelijk maken aan welk soort

VERSLAG VAN HET BESTUUR

werk behoefte zal zijn. Met deze twee inzichten kunnen steden effectieve circulaire strategieën opstellen en implementeren.

De Waarde van Werk

Paul de Beer en team

Werk is van groot belang voor de deelname aan onze samenleving. Dit project inventariseert wetenschappelijke perspectieven op de waarde van werk en onderzoekt hoe in verschillende landen de waarde(ring) van werk samenhangt met de bestaande instituties rond werk, zoals wetgeving, cao-afspraken en contractvormen.

Paul de Beer heeft, na het sociologische, economische en psychologische perspectief, nu ook het overzicht van het antropologische perspectief afgerond en is vergevorderd met het filosofische perspectief van werk. Als dit gereed is zullen de vijf perspectieven worden gebundeld en voorzien van een inleiding en conclusie als working paper worden gepubliceerd. Hiervan zal tevens een populaire versie worden gemaakt. Na het afronden van het working paper heeft Wieteke Conen een gepopulariseerde versie van haar onderzoek geschreven, waarin zij de centraliteit van werk

en het belang van intrinsieke versus extrinsieke aspecten van werk in Nederland vergelijkt met enkele andere landen (Duitsland, Italië, Denemarken, Verenigd Koninkrijk en Tsjechië). Nadat Sabina Stiller haar working paper over de clustering van landen naar instituties rond werk had afgerond, heeft zij interviews gehouden met experts in vijf landen die min of meer representatief zijn voor de vijf clusters die zij heeft gevonden (plus Nederland): Duitsland, Verenigd Koninkrijk, Verenigde Staten, Denemarken en Hongarije. Deze interviews worden momenteel uitgewerkt om aan de statistische clusteranalyse een meer kwalitatieve verdieping te kunnen toevoegen.

Jongeren, Werk en Hoop

Carmen Snijders en team

Binnen het platform Jongeren, Werk en Hoop wordt onderzocht hoe jongeren met een afstand tot de arbeidsmarkt (versneld) aan het werk geholpen kunnen worden. Maatschappelijke organisaties verbinden zich binnen het platform in allianties en voeren praktijkprojecten uit die bij gebleken succes verder ondersteund kunnen worden.

VERSLAG VAN HET BESTUUR

In 2017 is een project van start gegaan op basis van een voortraject met een Denk- en Doegroep met deskundigen en partijen die actief zijn om jongeren naar werk te helpen. Na het voortraject is het project gestart in oktober met het symposium 'Alle jongeren aan boord' in Rotterdam. Middels dit project ondersteunt de Goldschmeding Foundation het platform Jongeren, Werk en Hoop dat door De Nieuwe Poort wordt gevormd om te onderzoeken of en hoe we jongeren beter aansluiting kunnen laten vinden bij de arbeidsmarkt en daarmee bij de samenleving als geheel, met als hoofddoel jeugdwerkloosheid terug te dringen. Vijf allianties van maatschappelijke organisaties die zich op deelaspecten van het probleem richten zijn gevormd en actief. Toegevoegd in 2017 is impactonderzoek door Regioplan onder leiding van onderzoeker Fabian Dekker – in de vorm van literatuuronderzoek en praktijkonderzoek – om te kijken wat werkt en wat niet werkt.

ScaleUP DNA

Menno van Dijk en team

Scale-ups zijn jonge bedrijven die doorgroeien naar een aanzienlijke omvang en daarmee een relevante bijdrage leveren aan de werkgelegenheid en economische groei. In dit onderzoek worden door middel van literatuuronderzoek en een grootschalige enquête de succesfactoren van scale-ups vastgesteld en gevalideerd.

Vanuit het gedachtengoed van Frits Goldschmeding willen wij een bijdrage leveren aan de ontwikkeling van ondernemerschap. Wij hebben ervoor gekozen ons hierbij te concentreren op scale-ups om het percentage start-ups, bedrijven die het halen om een scale-up te worden, te vergroten. Scale-ups zijn een belangrijke bron van innovatie, werk en inspiratie in de economie. In 2017 is onderzoek gedaan naar bepalende factoren voor het succes van scale-ups. Het Research Report is in juni uitgekomen en levert veel nieuwe inzichten.

VERSLAG VAN HET BESTUUR

*“Een betere wereld
ontstaat door vanuit de
ander te denken”*

ERGO V

Lans Bovenberg en Paul van Geest

ERGO is een jaarlijkse besloten conferentie op de clipper Stad Amsterdam waarin kennisoverdracht plaatsvindt tussen wetenschappelijke disciplines op het gebied van Economie, Religie, Governance en Organisatie. Tijdens de vijfde editie was het thema ‘Organiseren, vertrouwen en leiderschap’.

Nationale DenkTank

Eva Bik en team

Binnen de Nationale DenkTank ontwikkelt een diverse groep jonge academici ideeën voor het oplossen van urgente maatschappelijke problemen. In 2017 richtte de denktank zich op toetreding tot de arbeidsmarkt en duurzame inzetbaarheid, met als uitgangspunt dat iedereen in 2025 perspectief heeft op werk.

Er zijn door de jonge onderzoekers tien oplossingen gepresenteerd in een goed bezocht evenement in Amsterdam in november 2017. Een aantal van de ideeën wordt mede met onze steun verder ontwikkeld om te komen tot opschaling en impact op de samenleving.

Ten slotte

De Goldschmeding Foundation heeft van onze oprichter een honderdjarig perspectief meegekregen. Wij hebben pas het tweede verslagjaar afgerond. Wij zijn Frits Goldschmeding dankbaar dat hij een instituut in het leven geroepen heeft dat mensen verder kan helpen in de wereld van mens, werk en economie. Wij zijn ambitieus en willen een duurzame bijdrage leveren aan de samenleving door mensen te laten zien dat een betere wereld ontstaat door vanuit de ander te denken, zonder daarbij jezelf te vergeten. Wij hopen dat onze projecten daartoe bijdragen. Voor diepere achtergronden van de foundation, de huidige stand van zaken en resultaten van de initiatieven die we steunen verwijzen we u graag naar onze website. Tenslotte danken wij alle medewerkers en partners voor de samenwerking in 2017.

Het bestuur,
Piero Overmars en Jaap Winter

ORGANISATIE

De Goldschmeding Foundation kent een Raad van Toezicht, een Bestuur en een Curatorium. Het Bestuur is verantwoordelijk voor de dagelijkse aansturing van de stichting en legt verantwoording af aan de Raad van Toezicht over het gevoerde beleid. Het Curatorium heeft tot taak om de wetenschappelijke standaard van de programma's en projecten van de stichting te bewaken. De dagelijkse leiding is in handen van een algemeen directeur.

Raad van Toezicht

Prof. dr. Frits Goldschmeding (voorzitter)

Prof. dr. Jan Peter Balkenende (per 1 december 2017)

Mr. Jacques van den Broek

Drs. Kitty Roozemon

Mr. drs. Herna Verhagen

Bestuur

Drs. Piero Overmars (voorzitter)

Prof. dr. Jan Peter Balkenende (tot 1 december 2017)

Prof. mr. dr. Jaap Winter (per 1 december 2017)

Curatorium

Prof. dr. Jan Peter Balkenende (voorzitter) (tot 1 december 2017)

Prof. mr. dr. Jaap Winter (voorzitter) (per 1 december 2017)

Prof. dr. Lans Bovenberg

Prof. dr. Govert Buijs

Prof. dr. Paul van Geest

Prof. dr. Stefan Stremersch

Algemeen directeur

Michiel de Wilde MBA

Per 1 december 2017 is Jaap Winter toegetreden tot het Bestuur, en uit hoofde daarvan tot het Curatorium. Jan Peter Balkenende is op die datum toegetreden tot de Raad van Toezicht.

FINANCIËEL JAAROVER- ZICHT 2017

STAAT VAN BATEN EN LASTEN

	2017	Verlengd boekjaar 2015/2016
Baten	€	€
Ontvangen uit schenkingen	2.601.540	3.471.986
Totale baten	2.601.540	3.471.986
Lasten		
Bestedingen aan programma's en projecten	1.963.795	2.795.762
Organisatiekosten (2015/2016 inclusief oprichtingskosten)	637.745	664.464
Rentelasten	-	11.760
Totale lasten	2.601.540	3.471.986
Resultaat	nihil	nihil

TOEGEZEGDE SCHENKINGEN AAN DERDEN (ultimo boekjaar)

	€	€
Projecten Onderwijs	394.000	586.000
Projecten Wetenschappelijk Onderzoek	849.000	1.031.600
Projecten Praktijk	370.000	-
Totaal voor lopende projecten	1.613.000	1.617.600

Toelichting

Het totaal voor lopende projecten is exclusief overige voorgenomen, maar nog niet toegezegde schenkingen.

De totale looptijd van de per einde boekjaar toegezegde schenkingen is korter dan 5 jaar.

Het totaal van de toegezegde schenkingen met een looptijd van minder dan één jaar is € 1.033.000.

**GOLDSCHMEDING
FOUNDATION**
MENS • WERK • ECONOMIE

COLOFON

Jaaroverzicht 2017

Uitgave

Goldschmeding Foundation

Tripolis, gebouw 200

Burgerweeshuispad 201

1076 GR Amsterdam

www.goldschmedingfoundation.org

Teksten

Goldschmeding Foundation

Ontwerp en opmaak

Delta3

© Goldschmeding Foundation

Juni 2018